<u>רבן גמליאל דיבנה (השני)</u>

נשיא הסנהדרין ביבנה אחרי החורבן, מצאצאי הלל ונכדו של רבן גמליאל הזקן.

רבן יוחנן בן זכאי ביקש מאספסיינוס שייתן לו את יבנה וחכמיה ואת שושלת רבן גמליאל.

לאחר שחרבה ירושלים, איחד את העם סביב המרכז ביבנה, וקבע מסגרת הלכתית אחת מחייבת, כדי למנוע פיצול העם. רבן גמליאל הביא לקביעת הלכה כבית הלל. ביבנה ביררו את כל ההלכות העתיקות והעמידון למניין. גיסו ר' אליעזר בן הורקנוס היה מבית שמאי, וכאשר לא קיבל את מרות הרוב ועמד על דעתו בהלכה אחת נגד דעת הרוב – נידה אותו. לאחר זאת, אמר רבן גמליאל בקשר לאותו מקרה דברים אלה: "ריבונו של עולם, גלוי וידוע לפניך שלא לכבודי עשיתי ולא לכבוד בית אבא עשיתי, אלא לכבודך, שלא ירבו מחלוקות בישראל".

תפילת שמונה עשרה סודרה ונערכה ביבנה. התפילה נקבעה על ידי רבן גמליאל כחובה, ואין לשנות מנוסחה. רבן גמליאל קבע לחובה שלוש תפילות ביום: שחרית, מנחה וערבית, נגד דעת ר' יהושע, שהורה שתפילת ערבית רשות. כאשר נודע בבית המדרש שרבי יהושע הורה שתפילת ערבית רשות, בניגוד לדעתו של רבן גמליאל, אמר רבן גמליאל לר' יהושע לעיני כל התלמידים: יהושע, עמוד על רגליך ויעידו בך... והיה יושב ודורש, ור' יהושע עומד על רגליו. הדבר עורר סערה, עד שהחליטו להדיח את רבן גמליאל מנשיאותו ולמנות במקומו את ר' אלעזר בן עזריה. אחרי שהעבירוהו מתפקיד הנשיא לא עזב את בית המדרש, אלא ישב שם כאחד החברים. כאשר פייס רבן גמליאל את ר' יהושע החזירוהו לתפקידו, אך קבעו שרבן גמליאל ידרוש שתי שבתות ור' אלעזר בן עזריה שבת אחת.

באופן אישי היה רבן גמליאל נוח וענו, וכשלא ידע אמר "לא שמעתי".

היה אוהב את הבריות ומכבדן, והיה רחמן: בשכנותו גרה אישה אחת שמת בנה, והיתה בוכה עליו בלילה. שמע רבן גמליאל קולה ובכה כנגדה, עד שנשרו ריסי עיניו. "ונתן לך רחמים ורחמך והרבך" – דרש רבן גמליאל: זה סימן יהא בידך: כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים, וכל שאינו מרחם על הבריות אין מרחמין עליו מן השמים (תוספתא ב"ק ט:ל, שבת קנא:ב).

בביתו היה מקבל חכמים בסבר פנים יפות, ובחתונת בנו עמד והשקה את אורחיו.

כמנהיג היה תקיף, עמד על דעתו בתקיפות ונהג נשיאותו ברמה. רבן גמליאל ראה את ההנהגה כעבדות לציבור, ולא כשררה עליו. פעם מינה שני תלמידי חכמים למשרה ציבורית והם סירבו, אמר להם: "כמדומים אתם ששררה אני נותן לכם, עבדות אני נותן לכם".

בייחוד היה חרד על האחדות בעניין קידוש החודש ועיבור השנה, שלא יקבע כל חכם את המועדות ביום אחר ולא יהיו שינויים וקלקולים.

<u>לספר</u>: כה עשו חכמינו ד', עמ' 207 [לא מדבר על רבן גמליאל, אבל שייך לנושא קידוש החודש].

ה' אוהב את עמו, ונתן לנו את הזכות לקבוע את הזמנים!

מַעֲשֶׂה בְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל שֶׁהָיָה רוֹכֵב עַל הַחֲמוֹר, וְהָיָה מְהַלֵּךְ מֵעַכּוֹ לְכְזִיב, וְהָיָה רַבִּי אֶלְעָאי מְהַלֵּךְ אַחֲרָיו, מָצָא גְּלוּסְקִין בַּדֶּרֶךְ, אָמַר לוֹ: אֶלְעָאי טוֹל גְּלוּסְקִין מִן הַדֶּרֶךְ. מָצָא נָכְרִי אֶחָד, אָמַר לוֹ: מַבְגָּאִי, טוֹל גְּלוּסְקִין הַלָּלוּ מֵאֶלְעָאי! נִטְפַּל בּוֹ רַבִּי אֶלְעָאי, אָמַר לוֹ: מֵהֵיכָן אַתָּה? אָמַר לוֹ מֵעֲיָירוֹת שֶׁל בּוּרְגָּנִין אני. וּמַה שְׁמְךָ? מַבְגָּאִי שְׁמִי. כְּלוּם הִכִּירְךָ רַבָּן גַּמְלִיאֵל מֵעוֹלָם? אָמַר לוֹ: לָאו. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה לָמַדְנוּ, שֶׁכְּוִין רַבָּן גַּמְלִיאֵל בְּרוּחַ־הַקֹּדֶשׁ. וּשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים לָמַדְנוּ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה: לָמַדְנוּ שֶׁאֵין מַעֲבִירִין עַל הָאוֹכְלִין, וְלָמַדְנוּ שֶׁהוֹלְכִים אַחַר רֹב עוֹבְרֵי דְּרָכִים [רש"י: מדלא שרא ליה לר' אלעאי למיכלינהו דאחזקינהו בחזקת פיתן של נכרים שרוב עוברי

דרכים נכרים הן], וְלָמַדְנוּ שֶׁחָמֵצוֹ שֶׁל נָכְרִי אַחַר הַפֶּסַח [רש"י: שאחר הפסח היה] מֻתָּר בַּהֲנָאָה [רש"י: כגון הכא דאיכא טובת הנאה לנכרי].

= [להרים ולכבד לחם. שימוש ת"ח (בזכות השימוש לומד ר' אלעאי דברים חשובים). רוה"ק של חכמים]